

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

GRENADA

Úvod Karibská oblasť

Karibská rozvojová banka (CDB) predpovedá v roku 2022 rast hrubého domáceho produktu (HDP) o 9,1 % v rámci svojich 19 prijímajúcich členských krajín (BMC), čím sa urýchli oživenie ekonomiky regiónu, ktoré sa začalo v roku 2021.

Priaznivý výhľad je ukotvený v očakávanom náraste HDP ekonomík vyvážajúcich komodity o odhadovaných 17,5 % v dôsledku silného rastu v Guyane (47,5 %), vyplývajúceho zo zvýšenej produkcie ropy a plynu a oživenia výroby energie v Trinidade a Tobago, keďže obmedzenia na strane ponuky sa zmiernujú. Vyššie medzinárodné ceny ropy by sa mali premietnuť do neočakávaných príjmov.

Očakáva sa, že BMC exportujúce služby naberú na sile a rastú v priemere o 4,8 %, čo odráža pokračujúci prílev medzinárodných návštevníkov. Očakáva sa, že toto oživenie sa pravdepodobne zosilní v roku 2022, keď sa obmedzenia zmiernia, v dôsledku posilnených ochranných zdravotných opatrení. Návravnosť medzinárodných cestujúcich však bude závisieť od zrýchlenia zaočkovanosti; efektívne zvládanie pandémie bez uchýľovania sa k úplným a zdĺhavým blokáciám; a trvalú dôveru v protokoly ustanovené pre bezpečné cestovanie do regiónu.

„Kľúčovým ponaučením z dopadu pandémie je, že tie krajiny, ktoré vstúpili do pandémie na silnom makrofiškálnom základe, dopadli lepšie. Krajiny ako také zdvojnásobujú úsilie o dosiahnutie udržateľnosti dlhu napriek pretrvávajúcim výzvam. Mnohé krajiny implementujú programy na dosiahnutie udržateľnosti s podporou medzinárodnej komunity finančných inštitúcií, vrátane CDB. Iní tak robia mimo podporovaných programov, ale vytvorili explicitné fiškálne kotvy, aby fungovali ako platformy pre rámce makroekonomickej politiky.

Rast predpovedaný na rok 2022 je podporený aj očakávaniami zrýchlenej implementácie niekoľkých veľkých infraštruktúrnych projektov v celom regióne.

Kombinácia zmiernenia hraničných kontrol a vnútorných blokovacích opatrení a pokračujúca implementácia fiškálnych stimulačných programov v niektorých BMC pomohla regionálnym ekonomikám obnoviť časť stratenej pôdy v hospodárskej činnosti.

V roku 2021 sa ekonomiky vyvážajúce služby zvýšili o 3,2 %, čo bolo spôsobené oživením v dvoch sektoroch, hoteloch a reštauráciách a veľkoobchode a maloobchode, pričom medzi januárom a septembrom sa zvýšil takmer 10 % nárast počtu turistov. Belize zaznamenalo rast o 10,9 %, zatiaľ čo ekonomika Svätej Lucie vzrástla o 6,8 %. Ekonomiky Grenady, Antiguy a Barbudy vzrástli o 4,8 % a 4,7 %, zatiaľ čo Bahamy získali 3,1 % a Barbados vzrástol o 1,4 %.

Naopak, HDP v Trinidade a Tobagu klesol o 2,9 % v dôsledku nižšej produkcie zemného plynu s vplyvom na nadväzujúce odvetvia, ako aj nariadeného zatvárania v sektore služieb.

Po prudkom náraste regionálneho dlhu k HDP v roku 2020 o 17,7 % bodu, najmä v dôsledku bezkonkurenčného poklesu regionálneho HDP a v menšej miere zvýšených pôžičiek v reakcii na krízu COVID-19, priemerný dlh k HDP klesol o 2,0 % bodu na 80,5 % v roku 2021.

Dopad pandémie teda v globále odhalil štrukturálne nedostatky, ktoré spôsobili akútnu zraniteľnosť regiónu voči globálnym ekonomickým otrasom. V dôsledku toho, hoci mala pandémia globálny dosah, niet pochýb o tom, že vysoká úroveň koncentrácie vývozu, ktorá je priamym dôsledkom štrukturálnych nedostatkov v regióne, zosilnila vplyv pandémie v Karibiku.

Región by sa mal snažiť byť odolnejším vo všetkých svojich rozvojových dimenziách – sociálnej, ekonomickej, environmentálnej a inštitucionálnej.

Medzinárodný menový fond (MMF) uvádza, že vojna na Ukrajine otriasa globálnou ekonomikou a zvyšuje neistotu ohľadom vyhládok Latinskej Ameriky a Karibiku. Pociťuje vyššia inflácia, ktorá ovplyvňuje reálne príjmy, najmä tých najzraniteľnejších. Politické riadenia reagujú na túto výzvu sprísnením menovej politiky a vykonávaním opatrení na zmiernenie úderov na najzraniteľnejších a obmedzenie rizík sociálnych nepokojov. Podľa riaditeľa MMF pre odbor západnej pologule Ilana Goldfajna, „By prípadná eskalácia vojny mohla nakoniec viesť ku globálnym finančným problémom a prísnejším finančným podmienkam pre región. Okrem toho pokračujúce sprísňovanie menovej politiky v Spojených štátoch, keďže Federálny rezervný systém zaujíma jastrabie stanovisko čo by v konečnom dôsledku mohlo ovplyvniť globálne finančné podmienky.“ Podľa finančnej inštitúcie so sídlom vo Washingtone zaznamenali karibské krajiny minulý rok hospodársky rast medzi 2,8 a 4,7 %.

MMF uvádza, že karibské krajiny závislé na cestovnom ruchu, ako sú Antigua a Barbuda, Bahamy, Belize, Dominika, Grenada, Haiti, Jamajka, Svätý Krištof-Nevis, Svätá Lucia a Svätý Vincent a Grenadíny, podľa predpovedí zaznamenajú tento rok rast o 3,2 %.

V prípade krajín ako Guyana, Surinam či Trinidad a Tobago, ktoré sú klasifikované ako karibskí vývozcovia komodít, sa bude hospodársky rast pohybovať v rozmedzí od 20,2 % v roku 2022 a v budúcom roku 2023 klesne na 16,4 %.

Akémkoľvek väčšie spomalenie rastu v Číne z dôvodu pandémie alebo iných dôvodov by mohlo tiež mať vplyv aj na kľúčové exportné ceny a obchod v regióne. Chudoba a nerovnosť stále zostávajú kľúčovými problémami v Latinskej Amerike a Karibiku vzhľadom na to, že nárast inflácie má nerovnomerný dopad na obyvateľstvo. Od začiatku vojny viaceré krajiny v regióne konali tak, aby obmedzili účinky rastúcich cien na zraniteľné skupiny – od zníženia daní a dovozných ciel až po cenové stropy alebo sociálne transfery.

Krajiny, ktoré ťažia zo zlepšenia svojich obchodných podmienok – miera cien za vývoz krajiny v pomere k jej dovozu – môžu mať jednoduchšie financovanie týchto nových opatrení. Podľa MMF, by celková stratégia by teda mala byť zameraná na inkluzívnu konsolidáciu. Výdavky na sociálne programy, zdravotníctvo, vzdelávanie a verejné investície by sa mali chrániť pri implementácii daňových reforiem, ako je napríklad posilnenie daní z príjmu fyzických osôb, ktoré podporia rast inkluzívnym spôsobom a pomôžu krajinám udržať fiškálnu udržateľnosť.

Investície by mali podľa postupu vykázať nárast, a to vďaka reaktivácii výstavieb a začiatom projektov, ktoré boli pozastavené z dôvodu neistoty a z dôvodu potrieb spoločností riešiť problémy s financovaním. Rozšírenie o vývoz možno pripísať oživeniu dopytu v regióne aj mimo neho, vzhľadom na silnejšiu ekonomickú potrebu na globálnej úrovni.

Globálne asymetrie podmieňujú politiky obnovy v Latinskej Amerike a Karibiku. Takmer 30 rokov po Summite Zeme a globálne prijatie medzinárodnej rozvojovej agendy, environmentálnym pilierom Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj je, z praktického hľadiska, bez ohľadu na politiku oživenie v regióne. To spôsobilo veľké problémy v strednodobých a dlhodobých orientáciách regionálnych ekonomík. Regiónu chýba príležitosť využiť úsilie o obnovu zlepšiť modely výroby a spotreby, ako aj kvalitu a pokrytie verejných služieb, ktorých význam zvýraznila pandémia COVID-19. Pandemickými opatreniami a reštrikciami, emisie mestskej a leteckej dopravy poklesli aj znečistenia ovzdušia v mnohých mestách. Zároveň však kombinácia škrtov v nezdravotníckych verejných výdavkoch a oslabenie kontroly, premietlo do väčšieho počtu nezákonných činností na hraniciach, ako aj odlesňovaniu.

Mnohých cestovateľov, najmä tých zo Spojených štátov, prilákalo Karibik ako miesto dovolení pri pandémie pre jeho blízkosť a relatívne dobré výsledky pri obmedzovaní COVID-19. Zatiaľ čo v roku 2020 došlo k zdevastovaniu zahraničného cestovania, počet medzinárodných návštevníkov v roku 2021 bol oveľa vyšší, prinajmenšom pre podskupinu ostrovov: 14 z 26 členských krajín Karibskej organizácie cestovného ruchu oznámilo nárast medzinárodných návštevníkov v roku 2021. V celom regióne počet návštevníkov výletných plavieb počas pandémie prudko klesol a snaha prinútiť ich, aby sa vrátili, je hlavnou prioritou. Niektoré karibské štáty sa uchýlili k kreatívnejším opatreniam. Cestovný ruch do Karibiku je však ďaleko od normálu, pričom návštevníci z niekoľkých kľúčových regiónov – najmä Európy, Austrálie a Ázie – stále vo veľkej miere chýbajú.

Karibské ostrovy, ako napríklad Dominikánska republika, ktorá v roku 2021 navštívila takmer päť miliónov návštevníkov, čo je viac ako ktorákoľvek iná krajina v Karibiku, investujú veľké prostriedky do hotelov, aby sa pripravili na to, čo očakávajú, že bude ešte väčší dopyt, keď pandémia ustúpi. Luis Abinader, prezident krajiny, nedávno prezradil, že projekt rozvoja cestovného ruchu Pedernales v Cabo Rojo – považovaný za prvú turistickú destináciu v Karibiku, ktorá bola vyvinutá od nuly v rámci verejno-súkromného partnerstva – sa bude realizovať v štyroch fázach počas 10 rokov, a s odhadovanou investíciou viac ako 2 miliardy dolárov. Prvá fáza sa začne so šiestimi hotelovými reťazcami.

Aj menšie ostrovy, ako napríklad Tobago, ktoré má niečo cez 60 000 obyvateľov, plánujú investovať do infraštruktúry, aby prilákali turistov. Ostrov tiež privítal medzinárodné lety v januári 2022, keď British Airways a Virgin Atlantic obnovili lety z kľúčového trhu: Británie.

Šestnásť karibských krajín je členmi skupiny Svetovej banky (World bank group):

Bahamy, Barbados, Belize, Dominikánska republika, Guyana, Haiti, Jamajka, Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Svätý Krištof a Nevis, Svätá Lucia, Svätý Vincent a Grenadíny, Svätý Martin, Surinam, Trinidad a Tobago

Prehľad obchodnej výmeny ACP – Karibských krajín:

(Antigua and Barbuda, Bahamas, Barbados, Belize, Cuba, Dominica, Dominican Republic, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaica, St Kitts and Nevis, St Lucia, St Vincent, Surinam, Trinidad and Tobago)

Import/Export

Hlavní obchodní partneri 2021						
Import				Export		
	Krajina	Mil. EUR	%	Krajina	Mil. EUR	%
1	USA	16 005	38,8	USA	7 839	47,7
2	Čína	6 111	14,8	EÚ27	2 131	13
3	EÚ27	5 523	13,4	Singapur	973	5,9
4	Brazília	1 574	3,8	India	957	5,8
5	Singapur	1 284	3,1	Švajčiarsko	798	4,9

Hlavné obchodné komodity s EÚ 2021						
Import				Export		
	Komodita	Mil. €	%	Komodita	Mil. €	%
1	Minerály, pohon. látky	1 222	28,1	Stroje a dopr. prostriedky	2 069	33,4
2	Chemikálie	920	21,1	Potraviny a živé zvieratá	957	15,5
3	Potraviny a živé zvieratá	691	15,9	Zmiešaný manufaktúrny tovar	899	14,5
4	Stroje a dopr. prostriedky	341	7,8	Chemikálie	661	10,7
5	Nápoje a tabakové výrobky	293	6,7	Zmiešaný manufaktúrny tovar	607	9,8

Karibské krajiny a svet

V Mil. EUR	2018	2019	2020	2021
Import	49 087	50 198	41 376	53 317
Export	20 575	18 871	18 933	23 539
Bilancia	- 28 512	- 31 327	- 22 443	- 29 778

Karibské krajiny a EÚ

V Mil. EUR	2018	2019	2020	2021
Import	3 767	4 580	3 395	4 355
Export	6 958	7 050	5 428	6 190
Bilancia	3 191	2 470	2 033	1 835

Online Ekonomické Dokumenty:

Svetová banka – Latinská Amerika a Karibik /

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/36519>

Karibský ekonomický bulletin 2022

<https://publications.iadb.org/en/caribbean-quarterly-economic-bulletin-volume-10-issue-3-january-2022-digital-infrastructure-and>

Makroekonomický súhrn: Banco Interamericano de Desarrollo (Medziamerická Rozvojová Banka)

<https://flagships.iadb.org/en/MacroReport2022/From-Recovery-to-Renaissance-Turning-Crisis-into-Opportunity>

Times Caribbean news:

<http://www.timescaribbeanonline.com/>

1. Aktuálna situácia Grenada

Grenada je ostrovny štát v Karibiku, ktorý sa nachádza medzi Karibským morom a Atlantickým oceánom, severne od Trinidadu a Tobaga. Grenada je sopečného pôvodu s centrálnymi horami. Vládny systém je parlamentná demokracia a oblasť Commonwealthu; hlavou štátu je kráľovná Spojeného kráľovstva a predsedom vlády predseda vlády. Grenada má zmiešaný ekonomický systém, ktorý zahŕňa rôzne súkromné slobody v kombinácii s centralizovaným ekonomickým plánovaním a vládnu reguláciou. Grenada je členom Karibského spoločenstva (CARICOM) a Organizácie štátov východného Karibiku (OECS).

Očkovanie v Grenade sa začalo 12. februára 2021. Grenada dostala od indickej vlády 3 000 dávok vakcín a prostredníctvom očkovacieho programu Global Access COVID-19, vedeného Svetovou zdravotníckou organizáciou a spoločnosťou Gavi, dostala 45 600 vakcín.

Venezuelská vláda venovala 200 000 dolárov na pomoc Grenade pri obstarávaní vakcín COVID-19, čo podnietilo ministra medzinárodných vzťahov Olivera Josepha, aby označil Venezuelu za „významného bilaterálneho priateľa“. Grenada umožňuje obmedzené lety z krajín klasifikovaných ako krajiny so stredným a nízkym rizikom. Všetci návštevníci sú povinní vykonať karanténu najmenej sedem dní od príchodu a podrobiť sa rôznym testom. Vládne plánované príjmy poklesli o 50% v dôsledku zatvorenia prístavov, hotelov a univerzity sv. Juraja. Grenada vynaložila viac ako 17 miliónov dolárov na svoje ekonomické stimulačné opatrenia, ktoré zahŕňajú podporu príjmu a miezd, nižšie účty za elektrinu pre spotrebiteľov a granty na stimuláciu obchodnej činnosti. Grenada má obzvlášť vysoký verejný dlh a analýza konferencie OSN o obchode a rozvoji vyhlásila, že Grenada je príkladom „malého ostrovného rozvojového štátu“, ktorý je „vystavený veľkému riziku“ nesplácania svojho dlhu. Z vládneho stimulačného balíka profitovalo viac ako 7 000 obyvateľov, ale obavy z pokračovania tohto balíka vzrastajú kvôli klesajúcim príjmom v krajine. Turizmus, ktorý predstavuje 80% celkového zisku Grenady, bol vážne postihnutý a vytvoril dominový efekt v ďalších odvetviach. Napriek spomaleniu rastu krajiny Medzinárodný menový fond (MMF) očakával, že Grenada v roku 2020 ustojí mierne oživenie, čo sa prejaví v oživení v roku 2021, kedy sa očakáva rast ekonomiky okolo 6,25%. MMF uvádza, že hlavnými úľavovými faktormi počas krízy sú silná fiškálna pozícia Grenady a vynikajúca makroekonomická výkonnosť pred pandémiou. Grenada sa spolu s Karibským spoločenstvom (CARICOM) podieľa na opatreniach, ako je napríklad zníženie daní z leteniek, na podporu cestovania v rámci regiónu.

Pracovníci v cestovnom ruchu, ktorí v dôsledku hospodárskeho poklesu značne utrpeli, sú prioritou vládnej očkovacej kampane. Ochrana tohto odvetvia hospodárstva pomôže obnoviť živobytie pracovníkov cestovného ruchu, ako aj pracovníkov v iných odvetviach závislých od cestovného ruchu. Svetová banka schválila Grenade pôžičku vo výške 8 miliónov dolárov na karibský projekt digitálnej transformácie. Peniaze sa použijú na podporu rozvoja digitálnej ekonomiky a digitálnych zručností v spoločnostiach a na zvýšenie pokrytia internetom z 59% na 80%.

Vláda začala iniciatívu zameranú na zvýšenie poľnohospodárskej výroby pre domácnosť a posilnenie potravinovej bezpečnosti. Viac ako 500 zraniteľných domácností dostane osivo a sadivový materiál, záhradné náradie a podporu zamestnania pri zakladaní záhrad.

2. Makroekonomické ukazovatele

Hlavné makroekonomické údaje		2021
Obyvateľstvo	(tis.)	113 417
Nominálny HDP	(mld. USD)	1 042
HDP per capita	(USD)	9 261
Rast reálneho HDP	(%)	-13,7
Bilancia na bežnom účte	(% HDP)	-21,06
Inflácia	(% zmena)	-0,74

Import/Export

Hlavní obchodní partneri 2019						
Import				Export		
	Krajina	Mil. EUR	%	Krajina	Mil. EUR	%
1	USA	155	28,2	USA	10	25,9
2	Trinidad Tobago	114	20,7	Trinidad Tobago	4	10,4
3	Kanada	84	15,3	Japonsko	4	9,0
4	EÚ27	25	4,6	Dominika	3	8,3
5	Čína	24	4,3	EÚ27	3	8,1

Hlavné obchodné komodity s EÚ 2019						
Import				Export		
	Komodita	Mil. €	%	Komodita	Mil. €	%
1	Potraviny a živé zvieratá	4	94,5	Stroje a dopr. prostriedky	9	39,6
2	Stroje a dopr. prostriedky	0	3,8	Potraviny a živé zvieratá	6	27,5
3	Manufaktúrny tovar	0	1	Manufaktúrny tovar	3	14,9

V Mil. EUR	2018	2019	2020	2021
Import	372	550		
Export	39	40		
Bilancia	-333	-510		

Hlavné sektory:

- Turizmus, poľnohospodárstvo (muškátový orech, kakao, banány), offshore financovanie

Za zmienku stojí pozoruhodný nárast ekonomického vplyvu Číny a Ruska. Je pravdepodobné, že kríza nakoniec ovplyvní silné zahraničné investície v posledných rokoch, priťahované čiastočne programom „Občianstvo investovaním“, ktorého príspevok bol okolo 4,5% HDP (údaje z januára 2020), čím vyrovnáva zahraničný deficit a zároveň posilňuje hospodársky rast.

EÚ udržiava vzťahy s Granadou od roku 1975 a táto krajina využíva regionálne programy financované EÚ (80 miliónov EUR na rozvojovú spoluprácu). Granada už získala 3,8 milióna EUR na zdravotníctvo a 200 000 EUR na podporu občianskej spoločnosti. Ďalším projektom, ktorému bola venovaná pozornosť EÚ, je dodávka vody v južnej oblasti Granady.

Grenada uľahčila začatie podnikania zavedením online vyhľadávania mien. Grenada zlepšila prístup k úverovým informáciám zavedením predpisov, ktoré upravujú udeľovanie licencií a fungovanie úverových kancelárií v členských štátoch Východokaribskej únie mien (ECCU). Grenada zvýšila platenie daní zvýšením sadzieb dane z kolkov. Grenada uľahčila riešenie platobnej neschopnosti zavedením reorganizačného postupu pre právnické osoby. Tiež zaviedla ustanovenia, ktoré uľahčujú pokračovanie podnikania dlžníka počas konkurzného konania a umožňujú veriteľom väčšiu účasť na dôležitých rozhodnutiach počas konania. Grenada tiež zriadila verejný úrad zodpovedný za všeobecnú správu prípadov platobnej neschopnosti. Uľahčené je cezhraničné obchodovanie zjednotením postupov zadávania dovozných dokumentov, čím sa skrátil čas potrebný na zabezpečenie súladu s dokumentmi. Grenada je jedným z najväčších svetových vývozcov muškátového orieška a muškátu.

Export:

Hlavné komodity: muškátový oriešok a kvet, banány, ovocie a zelenina, ošatenie.

Import:

Hlavné komodity: potraviny, spotrebný tovar, dopravné prostriedky a stroje, chemikálie, palivo a mazivá.

Grenada je členom Karibskej rozvojovej banky, CARICOM, Organizácie východných karibských štátov (OECS) a Spoločenstva národov. Do Organizácie Spojených národov vstúpila v roku 1974 a do Svetovej banky, Medzinárodného menového fondu a Organizácie amerických štátov v roku 1975. Grenada je tiež členom východokaribského regionálneho bezpečnostného systému (RSS). Prioritou Grenady v jej zahraničných vzťahoch je posilnenie jej postavenia pre rozvoj karibského jednotného trhu a hospodárstva (CSME); pokračovať v diverzifikácii svojich diplomatických vzťahov a podpisovať nové dohody o spolupráci; upevniť svoje vzťahy s ostatnými krajinami s dôrazom na obchodnú výmenu, cestovný ruch, finančné služby a transfer technológií; propagovať a brániť svoju pozíciu malého ostrovného štátu na medzinárodnej úrovni a v medzinárodných finančných inštitúciách a iných organizáciách; a nakoniec rozšíriť sieť honorárnych konzulov na strategických miestach po celom svete

2. Zdroje informácií o krajine

- Manuál pre obchodníka svetová banka
<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/g/grenada/GRD.pdf>
- Vládný portál <https://www.gov.gd/>

3. Zmluvná základňa so SR

Slovenská republika nemá podpísanú žiadnu dohodu s krajinou. Grenada umožňuje vstup občanom Slovenskej republiky na svoje územie bez víz v opačnom prípade pri vstupe na územie Slovenskej republiky občania Grenady vízum potrebujú.

Výmenné komodity:

IMPORT

Umelo vyrobené vlákna
Káva, čaj, maté a koreniny
Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje, zariadenia; ich časti, súčasti
Kaučuk a výrobky z neho
Rôzne predmety zo základných kovov
Rôzne chemické výrobky
Predmety zo železa alebo z ocele
Plasty a výrobky z nich
Farbiarske výtlačky; taníny; farbivá, pigmenty; laky; tmely
Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti
Živočíšne a rastlinné tuky a oleje; upravené jedlé tuky; vosky
Keramické výrobky
Hračky, hry a športové potreby; ich časti, súčasti a príslušenstvo
Mydlo, pracie, čistiace prípravky, vosky, sviečky; modelovacie pasty

EXPORT

Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti

Prehľad vzájomnej obchodnej výmeny medzi Slovenskou republikou a Grenadou za obdobie rokov 2016 – 2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkový súčet
Export EUR		16 000	1 010				17 010
Import EUR	20 044	44 773	6 901	75 486	48 121	24 011	219 336
Obrat EUR	20 044	60 773	7 911	75 486	48 121	24 011	236 346
Bilancia EUR	- 20 044	- 28 773	- 5 891	- 75 486	- 48 121	- 24 011	- 202 326